

ČESKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE
Oblastní pracoviště
BRNO

Inspekční zpráva

Základní škola, Hevlín, okres Znojmo

671 69 Hevlín 225

Identifikátor školy: 600 127 559

Termín konání orientační inspekce: 14. - 16. květen 2001

Čj.	126 76/2001-11025
Signatura	ol6cu103

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola, Hevlín, okres Znojmo je plně organizovaná škola. Má devět tříd a poskytuje vzdělání 192 místním žákům podle vzdělávacího programu Základní škola č.j. 16 847/96-2. Zřizovatelem ZŠ je Obec Hevlín, okres Znojmo. Škola byla zařazena do sítě škol a školských zařízení jako zálohovaná organizace. Vzhledem k tomu, že výuka probíhá ve třech budovách, má škola problematické podmínky pro výchovně vzdělávací práci, které jsou determinované špatným stavem užívaných budov.

Orientační inspekce byla zaměřena na hodnocení kvality vzdělávání a řízení.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

1. stupeň ZŠ (český jazyk, matematika)

Časová dotace sledovaných předmětů i členění učiva do jednotlivých ročníků je v souladu se schválenými učebními dokumenty. Kontinuita výuky mezi jednotlivými ročníky je zajištěna prostřednictvím časově tématických plánů. Obsah učiva s předloženými plány korespondoval. Stanovené výukové cíle byly přiměřené a reálné. Bezprostřední příprava vyučujících však nebyla vždy dostatečně promyšlená. Diferenciace plánovaných cílů ve vztahu k rozdílným schopnostem a předpokladům žáků často chyběla. O žácích se specifickými poruchami učení a chování jsou vyučující informováni, v průběhu výuky se však péče o tyto žáky projevila spíše ojediněle.

Podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro výuku na 1.stupni nesplňují dvě vyučující, jedna učitelka nesplňuje podmínky odborné způsobilosti Tato skutečnost se někdy odrazila v nižší efektivitě hodin.

Třídy 1. stupně jsou umístěny ve dvou budovách. V dřevotřískové budově, v níž jsou pravidelně sledovány hodnoty nebezpečného formaldehydu, je většina tříd. Jedna třída v hlavní budově slouží současně školní družině. Všechny třídy jsou účelně a funkčně vybaveny nábytkem. Učební prostředí, vzhledem k obsahu probíraného učiva i z hlediska podnětnosti a estetiky, bylo v jednotlivých třídách rozdílné. Učebny byly velmi pěkně vyzdobeny výtvarnými pracemi žáků, demonstračními pomůckami a koutky živé přírody. Na druhé straně estetika a podnětnost v některých třídách byly na nižší úrovni. Vybavenost učebnicemi, učebními texty a pracovními sešity je velmi dobrá. Stávající, poněkud zastaralý fond učebních pomůcek je v rámci finančních možností postupně modernizován. Ve výuce byly však názorné pomůcky využity minimálně, převládala orientace vyučujících na tabuli a křídle.

Zásady psychohygieny nebyly vždy respektovány. V některých hodinách zcela chyběly relaxační chvilky. Vyučující včas nepostihli pokles výkonnosti a pozornosti žáků, v důsledku toho pracovali se žáky unavenými, nesoustředěnými a pasivními. Také relaxační koberce nebyly využívány efektivně. Pitný režim škola zajišťuje ve spolupráci s rodiči žáků. Kritické připomínky v dotaznících pro rodiče žáků směřovaly zejména ke zdravotní závadnosti dřevotřískové budovy. Škola v rámci svých omezených možností učinila opatření pro ochranu zdraví a bezpečnosti žáků. Zavedla pravidelný režim větrání, žáci tráví celoročně část přestávek na školním hřišti. Hodnoty formaldehydu jsou pravidelně měřeny a sledovány. Čistota a pořádek, tepelné a světelné podmínky byly ve všech třídách 1. stupně na standardní úrovni.

Struktura sledovaných hodin odpovídala věku žáků i výukovým cílům. Organizační

pokyny vyučujících byly jasné a srozumitelné, učivo bylo interpretováno věcně i odborně správně. Organizace, volba metod a forem práce byla rozdílná v závislosti na pedagogické a metodické invenci jednotlivých vyučujících. Kvalitně připravené hodiny se vyznačovaly různorodostí metod a forem práce, které přispívaly k aktivnímu učení. Žáci pracovali ve dvojicích, ve skupinách i individuálně. Získané poznatky dovedli aplikovat. Ve většině sledovaných hodin však převažovaly tradiční, někdy poněkud stereotypní metody a formy práce. Diferenciaci požadavků vzhledem k rozdílnému tempu a schopnostem jednotlivých žáků tyto hodiny postrádaly. Otázky kladené žákům při opakování vedly více k mechanickému osvojování učiva, méně k pochopení vztahů a souvislostí.

V hodinách *matematiky* žáci zvládali probíranou látku dobře, přiměřeně využívali matematickou symboliku a matematické představy. Důraz byl kladen na numerické příklady a procvičování početních úkonů. Poznatky byly většinou předkládány v hotové podobě. Chybělo aktivní zapojení žáků při vyvozování učiva, stejně jako vedení žáků k pochopení logických souvislostí v návaznosti na vlastní praktické zkušenosti. Při opakování a procvičování učiva často pracoval u tabule jednotlivci, ostatní pasivně opisovali z tabule. Tempo výuky se přizpůsobovalo průměrným žákům, nabídka náročnějších úloh pro nadané a pohotové žáky většinou chyběla, stejně jako analýza opakovaných chyb či práce s chybou. V hodinách *českého jazyka* věnovali vyučující pozornost osvojování nácviku čtení s porozuměním, osvojování a procvičování mluvnického učiva. Prostor pro individuální či skupinové aktivity, kooperativní techniky učení, vyjádření vlastního názoru i rozvoj komunikace byl zaznamenán v menší míře.

Vyučující využívali především vstupních motivačních metod, pozitivního hodnocení, pochvaly a povzbuzení. Méně při vyvozování učiva navazovali na praktické zkušenosti žáků, aktualizovali učivo příklady z praxe či vhodně využívali mezipředmětových vztahů. Pochopení zadávaných úkolů ověřovali. Žáky upozorňovali na klíčová úskalí a poskytovali jim pomoc. Vedení žáků k sebekontrolě a sebehodnocení bylo zaznamenáno pouze v některých hodinách.

Vyučování probíhalo v klidné pracovní atmosféře. Komunikace mezi vyučujícími a žáky byla založená na vzájemné důvěře. Dohodnutá pravidla žáci akceptovali, jejich chování bylo bezproblémové. Frontálně vedená výuka však v některých případech omezovala rozvoj komunikativních dovedností žáků.

Hodnocení kvality vzdělávání na 1. stupni ZŠ

Úroveň plánování a přípravy výuky, personální, materiální, psychohygienické podmínky, organizace, použité formy a metody práce, účinnost motivace a hodnocení byly průměrné. Interakce a komunikace byla velmi dobrá.

Celkově byla kvalita vzdělávání na 1. stupni ve sledovaných předmětech průměrná.

2. stupeň ZŠ (dějepis, občanská výchova, český jazyk, německý jazyk, matematika, fyzika, přírodopis)

Plánování a příprava výuky

Výchovně vzdělávací práce probíhala podle schváleného učebního plánu a učebních osnov. Návaznost učiva v jednotlivých ročnících je zajištěna prostřednictvím kvalitně zpracovaných časově tematických plánů. V rámci povolených úprav byla hodinová dotace matematiky (7. – 9. třídy) zvýšena o jednu hodinu. Nedostatky se někdy vyskytly při specifikaci a formulaci jednotlivých vzdělávacích cílů. Stanovené cíle neodpovídaly vždy aktuálnímu složení třídy, nezohledňovaly rozdílné individuální schopnosti a předpoklady žáků. O žácích se specifickými poruchami učení a chování jsou vyučující informováni, avšak v průběhu výuky se péče o tyto žáky příliš neprojevila. V mluvnici a literární výchově, v dějepise a v občanské výchově byla někdy příprava jednostranně orientována na encyklopedičnost a upevňování poznatků z gramatiky, literatury a historie. V německém jazyce byly cíle stanoveny efektivně a promyšleně. Bezprostřední příprava na vyučování byla většinou pečlivá a cílevědomá.

Úroveň plánování a přípravy výuky byla velmi dobrá.

Podmínky výuky

Personální podmínky sledované výuky má škola velmi dobré. Pouze jeden vyučující nesplňuje podmínky odborné způsobilosti pro výuku občanské výchovy. Absence odbornosti však nesnižovala kvalitu vyučovacích hodin.

Výuka probíhá (až na jednu standardně vybavenou třídu v hlavní budově) v naprosto nevyhovujících učebnách budovy fary. Zastaralý nábytek, velmi stísněné pracovní prostory, neestetické, hygienicky nevhodné prostředí nepříznivě působí na žáky i vyučující a odráží se negativně i v průběhu vyučovacích hodin. Nedostatečné prostory tříd omezují a často znemožňují nejen umístění učebních pomůcek, ale i relaxaci žáků. Část výuky probíhala v rozestavěné hlavní budově, tato skutečnost se i přes snahu vyučujících, negativně promítala v celkové estetice a podnětnosti tříd i ostatních prostor. Vyučující se snažili nevyhovující učební prostředí a průběh vzdělávání zpříjemňovat dobrým sociálním klimatem ve třídách a empatickým vztahem k žákům. Ve výuce v rámci možností využívali nástěnné mapy a mnemotechnické učební pomůcky. Také učebnice, slovníky, dějepisné atlasy žáci využívali efektivně.

Zařazení vyučovacích předmětů do rozvrhu i členění vyučovacích hodin odpovídalo z hlediska psychohygieny. Havarijní stav budovy fary, vybavení tříd zastaralým nábytkem, nepodnětné a neestetické prostředí neodpovídá psychohygienickým zásadám ani současným požadavkům na výuku žáků. Nevyhovující materiálně technické podmínky v budově fary vyučující alespoň částečně kompenzovali stálým větráním, rekreačními a relaxačními aktivitami žáků na školním hřišti v době přestávek.

Personální podmínky výuky jsou velmi dobré. Úroveň materiálních podmínek je hodnocena jako ještě vyhovující. Velmi problematické materiální podmínky školy se nepříznivě promítají rovněž v psychohygienických podmínkách, které jsou hodnoceny jako průměrné. Celkově byly podmínky výuky průměrné.

Společenskovědní předměty a jazyky (dějepis, český a německý jazyk, občanská výchova)

Organizace, zvolené metody a formy práce se ve většině sledovaných vyučovacích hodin od sebe příliš nelišily. Převažoval tradiční způsob výuky, frontální metody se střídaly se samostatnou, popřípadě skupinovou činností žáků. Negativem skupinové práce byl přesný algoritmus zadávaných úkolů, který tvůrčí postoje, samostatnost a aktivitu žáků někdy omezoval. Kooperativní techniky učení byly využity pouze ve výuce německého jazyka a občanské výchovy. V některých hodinách se vyučující snažili navázat na praktické zkušenosti žáků, zařazovali problémové úlohy, práci s chybou a vedli žáky k aplikaci probíraného učiva. Výuka v těchto hodinách byla mnohem efektivnější než v tradičně pojatých hodinách s frontálními metodami práce. Organizační pokyny vyučujících byly jasné a srozumitelné, výukové cíle se podařilo splnit.

Úvodní motivaci zařazovali vyučující velmi zřídka, více využívali průběžné motivace a motivačních výzev. Při hodnocení výkonů žáků oceňovali jejich snahu i pokrok, průběžně vyhodnocovali výsledky učení. Nedostatky byly zjištěny v objektivitě hodnocení žáků se specifickými schopnostmi a potřebami.

Ve sledovaných hodinách většinou dominoval verbální projev vyučujících, chybělo cílené vedení žáků k souvislému vyjadřování a rozvoji komunikativních dovedností. Žáci tak měli k vyjádření vlastních názorů menší prostor. Ve třídách byla příjemná pracovní atmosféra, pěkné vztahy mezi žáky a učiteli. Nežádoucí projevy v chování žáků nebyly zaznamenány.

Společenskovědní předměty a jazyky měly z hlediska organizace, zvolených forem a metod výuky, motivace a hodnocení, interakce a komunikace průměrnou úroveň.

Celkově hodnotí ČSI kvalitu výuky ve společenskovědních předmětech jako průměrnou.

Přírodovědné předměty (matematika, fyzika, přírodopis)

Organizace výuky byla promyšlená, stanovené cíle byly reálné, respektovaly schopnosti žáků a většinou se je dařilo plnit. Výuka byla vedena věcně a odborně správně. Převažovalo klasické členění a metoda výkladu spolu s frontálními metodami práce. Prvky aktivního učení se objevovaly jen zcela ojediněle. Ve sledovaných hodinách byly využity svépomocí vyrobené či starší pomůcky, didaktická technika využita nebyla. Tempo výuky bylo přiměřené a odpovídalo věku, znalostem i schopnostem žáků. Učebnice byly využívány účelně. Vyučující se snažili vhodnými otázkami rozvíjet samostatné a logické myšlení žáků. Žáci však učivo většinou jen mechanicky reprodukovali, získané poznatky nedovedli vždy samostatně a promyšleně aplikovat. Výuka fyziky a přírodopisu byla názorná a spjatá s realitou života. Žáci byli vedeni k alternativním způsobům řešení úloh. Při vyžadování slovního popisu úkonů prováděných žáky u tabule i v lavici nebyli vyučující vždy důslední.

Ve sledovaných hodinách se objevovaly motivační prvky, vyučující aktualizovali učivo příklady z praxe. Pochvalou a povzbuzením podporovali sebedůvěru žáků. Méně však rozvíjeli jejich samostatné a logické myšlení. V matematice se vyučující někdy spokojili jen s řešením množiny příkladů stejného typu, což ve svém důsledku vedlo spíše k mechanickému osvojování učiva. Méně byli žáci vedeni k sebekontrolě, analýze chyb a sebehodnocení.

V komunikaci převládal verbální projev vyučujících nad projevy žáků. Prostor pro vyjádření vlastního názoru žáci většinou nedovedli využít. Ve třídách byla příznivá pracovní

atmosféra, přátelské vztahy mezi vyučujícími a žáky. Dohodnutá pravidla jednání byla oboustranně akceptována.

Přírodovědné předměty z hlediska organizace, užitých forem a metod výuky, motivace a hodnocení, interakce a komunikace byly průměrné.

Úroveň výuky přírodovědných předmětů byla průměrná.

Celkově hodnotí ČŠI kvalitu vzdělávání na 2. stupni jako průměrnou.

Hodnocení kvality vzdělávání na ZŠ

Kvalita vzdělávání na obou stupních ZŠ byla celkově průměrná.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Koncepce na období 2000-2005 vychází z analýzy podmínek školy. Má vytýčeny prioritní cíle v oblasti personální, materiální a výchovně vzdělávací. Zaměřuje se na propojenost školy se životem v obci (aktivní výuka německého jazyka), na otevřenou a klidnou atmosféru a klima školy, utváření pozitivního přístupu žáků k okolnímu světu. V oblasti materiální pak zejména na zlepšování podmínek pro výuku. Reálně stanovené cíle vycházejí z konkrétních podmínek a polohy školy v hraniční oblasti s Rakouskem. Plán práce pro školní rok 2000/2001 navazuje na deklarované koncepční záměry, stanovuje konkrétní úkoly a zodpovědnost jednotlivých pracovníků. Hlavní úkoly školy, se kterými byli rodiče i zřizovatel seznámeni, jsou pojaty celistvě, navazují na koncepci a jsou vhodně doplněny o zájmovou a mimoškolní činnost. Plán je dále rozpracován a konkretizován v týdenních plánech. Přílohou plánu práce je plán kontrolní a hospitační činnosti a traumatologický plán.

Výuka probíhá v souladu s deklarováním vzdělávacím programem Základní škola. Dokumentace žáků se specifickými poruchami učení a chování je po stránce formální kvalitně zpracována a vedena. Přes snahu vedení školy se nedaří naplňovat cíle související se zlepšováním materiálně technických podmínek školy.

Plánování je promyšlené a cílevědomé, jeho úroveň je velmi dobrá.

Organizování

Organizační struktura školy je jasně stanovena. Pedagogičtí a provozní zaměstnanci mají vymezené kompetence a pravomoci, které jsou zakotveny ve vnitřních směrnících školy a ve školním řádu. Vyučování se řídí stabilním rozvrhem hodin, který je zpracován v souladu s psychohygienickými zásadami, které však nelze vzhledem ke stavu budov a učeben plně realizovat. Kontrolou rozvrhu bylo zjištěno, že anglický jazyk jako nepovinný předmět byl zařazen místo v sedmém až v osmém ročníku. Povinná dokumentace školy je vedena v souladu s § 38 a zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol, vyšších

odborných škol. Výroční zpráva obsahuje všechny předepsané údaje, byla řádně projednána a schválena. Jako poradní orgány ředitelky slouží pedagogická rada, metodické sdružení a předmětové komise. Škola se prezentuje na veřejnosti, organizuje pravidelné i nepravidelné aktivity pro žáky i rodiče. O prospěchu a chování svých dětí jsou rodiče informováni prostřednictvím žákovských knížek, na třídních schůzkách apod. O aktivitách školy informuje širší veřejnost školní časopis. Kvalita organizování je velmi závislá na materiálně technických podmínkách, které znehodnocují jinak fungující řízení. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem nemá snaha ředitelky promyšleně organizovat chod školy vždy požadovaný účinek a dopad.

Organizování je celkově průměrné.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitelka svým demokratickým stylem řízení vytváří na škole podmínky pro uplatnění schopností, tvořivosti a iniciativy pracovníků. Pro finanční stimulaci zaměstnanců zpracovala kritéria, která byla projednána s pracovníky školy i s odborovou organizací. Dvakrát ročně realizuje přehodnocení práce jednotlivých učitelů. Kritéria hodnocení tak plní svou motivační funkci. Účast učitelů na vzdělávacích akcích ředitelka umožňuje a podporuje. Méně však sleduje praktický přínos a uplatnění nových poznatků a podnětů v práci jednotlivců. Sebehodnocení školy se soustřeďuje zejména na uplatnění žáků devátých tříd. Systém pravidelného sebehodnocení školy, které by poskytovalo škole účinnou zpětnou vazbu i v dalších oblastech, zatím vytvořen není.

Vedení a motivování pracovníků je na průměrné úrovni.

Kontrolní mechanismy

Kontrolní činnost je plánovitá a zahrnuje celou organizační strukturu školy. Výsledky kontrol jsou se zaměstnanci školy projednávány. Základním nástrojem kontroly kvality výchovně vzdělávacího procesu je hospitační činnost ředitelky. Hospitační záznamy mají však spíše charakter popisu sledovaných jevů. Nevyplývají z nich závěry, které by vedly ke kvalitativnímu posunu ve výchovně vzdělávací práci. Provoz školy je kontrolován pravidelně a průběžně. Efektivitu a účinnost těchto kontrol snižuje skutečnost, že ředitelka, přestože nedostatky v oblasti materiálních podmínek pojmenovává a konkretizuje, nemá k dispozici účinné nástroje k jejich nápravě a odstranění.

Úroveň kontrolního systému je průměrná, rezervy zůstávají v účinnosti přijímaných opatření.

Hodnocení kvality řízení

Ředitelka školy se snaží o zlepšování materiálních podmínek pro výchovně vzdělávací práci, přesto však dosavadní výsledky neodpovídají vynakládanému úsilí.

ČŠI hodnotí kvalitu řízení školy jako průměrnou.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Stav budov

Výuka žáků probíhala ve třech budovách. V hlavní budově mají žáci k dispozici dvě standardně vybavené třídy, spolu s odbornou učebnou informatiky a tělocvičnou. Celková rekonstrukce v hlavní budově (spolu s půdní vestavbou, která by měla zlepšit prostorové a materiálně technické podmínky školy) byla zahájena již na počátku devadesátých let a není doposud dokončena. Nadále se žáci 2. stupně (čtyři třídy) i přes upozornění hygieny učí v nevyhovující nájemní budově fary, obehnané z bezpečnostních důvodů dřevěným zátarasem a lešením. Tato budova je v havarijním stavu a je naprosto nevhodná pro výuku žáků základní školy. Třetí dřevotřísková budova 1. stupně má dobré prostorové podmínky. Vzhledem k nebezpečnému formaldehydu je však její užívání z hlediska zdravotního velmi problematické.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol č.j. 006-229/99/Řep ze dne 17. 3. 1999
- Povinná dokumentace školy dle § 38a zákona č. 29/1984 Sb. o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol ve znění pozdějších předpisů
- Výroční zpráva školy za rok 1999/2000
- Koncepční záměry školy
- Plán práce školy na školní rok.2000/2001
- Vybraný vzorek žákovských knížek a písemností žáků
- Zápis z hygienického šetření OHS Znojmo ze dne 6. 5. 1998

ZÁVĚR

Velmi problematické materiálně technické podmínky školy negativně ovlivňují organizaci provozu i výchovně vzdělávací činnost školy.

V organizaci, metodách a formách výuky převládal tradiční způsob práce, efektivnější metody a formy práce byly zaznamenány spíše ojediněle. Kvalita výuky byla v jednotlivých třídách rozdílná, a to v souvislosti s odbornými předpoklady a metodickou zdatností jednotlivých učitelů. Celkově převažovala průměrná úroveň. V některých případech byla kvalita výuky velmi dobrá, ojediněle dokonce vynikající.

Ředitelka vytváří v rámci daných možností předpoklady pro úspěšnou realizaci výchovně vzdělávací činnosti školy.

Na základě zjištěných skutečností ČŠI celkově hodnotí činnost školy jako průměrnou.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Hana Kališová	Hana Kališová v.r.
Členové týmu	RNDr. Vladislav Milink	Vladislav Milink v.r.
	PaedDr. Petr Zábranský	Petr Zábranský v.r.

Ve Znojmě dne 25. května 2001

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 25.6. 2001

Razítko

Ředitelka školy

Podpis

Mgr. Soňa Kaňová

Mgr. Soňa Kaňová v.r.

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacního protokolu ČŠI
OkÚ Znojmo – referát školství	9. 7. 2001	94/2001 – 11025
Zřizovatel: Obec Hevlín	9. 7. 2001	95/2001 – 11025

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacního protokolu ČŠI	Text
-----	-----	Nebyly podány

